

Kirkkonummen kunnan muistutus Uusimaa-kaavan 2050 ehdotuksesta

Taustaa muistutukselle

Uusimaa-kaava 2050

Uusimaa-kaava koostuu kolmen seudun vaihekaavoista, joilla vastataan seutujen erilaisiin tarpeisiin. Kaavat laaditaan Helsingin seudulle, Itä-Uudellemaalle ja Länsi-Uudellemaalle. Kirkkonummi kuuluu Helsingin seudun vaihekaavaan.

Seutujen vaihekaavoja ohjaavana taustavisiona toimii Uudenmaan rakennesuunnitelma, jolla ei ole oikeusvaikutuksia. Suunnitelma kattaa koko Uudenmaan ja siinä esitetään kokonaiskuva maakunnan aluerakenteesta vuonna 2050.

Kirkkonummen kunta on antanut lausuntonsa Uusimaa-kaavan 2050 ehdotuksesta (kunnanhallitus 20.5.2019 § 173), luonnoksesta 20.11.2018 (kunnanhallitus 19.11.2018, § 370), sekä kaavan valmisteluaineistosta (kunnanhallitus 26.3.2018, § 96).

Tämä muistutus pohjaa kaavaehdotuksesta 22.5.2019 annettuun lausuntoon.

Uudenmaan rakennesuunnitelma

Kirkkonummen kunnan Uusimaa-kaavasta 2050 aikaisemmissa lausunnoissa esittämiä näkökohtia ei ole päivitetty rakennesuunnitelmaan (joka oli aiemmin nimeltään rakennekaava), mutta rakennesuunnitelmaan ei ilmeisesti muutenkaan enää kaavaehdotusvaiheessa ole tehty muutoksia. Suurimpana päivitystarpeena rakennesuunnitelman osalta olisi Kantvikin ja Veikkolan taajamien näkyvyyden lisääminen osana rakennesuunnitelmaan osoitettua kehysaluetta. Kaavaselostuksessa todetaan, että Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan valmistelussa on keskeisenä tavoitteena sovittaa yhteen seudun maakuntakaavan ja MAL 2019 -suunnitelman rinnakkaiset suunnitteluprosessit, joten tämän on syytä näkyä paitsi itse kaavakartalla, myös rakennesuunnitelmassa.

Maakuntakaavaehdotus

Yleisistä suunnittelumääräyksistä

Maakuntakaavan suunnittelualuetta koskevat yleiset suunnittelumääräykset ovat aikaisempia vaihemaakuntakaavoja kattavampia. Kuten valmisteluaineistosta, kaavaluonnoksesta sekä keväällä 2019 lausunnolla olleesta kaavaehdotuksesta annetuissa lausunnoissa on todettu, niin suuri sanallisen informaation määrä asettaa edelleen haasteita kaavan suunnittelumääräysten sekä sen ohjausvaikutuksen tulkinnalle. Lisäksi suuri informaation määrä saattaa heikentää myös tavallisten kuntalaisten mahdollisuutta tutustua materiaaliin ja ymmärtää riittävästi sen mahdollisia vaikutuksia. Aikaisempiin kaavoihin sisältyneet kehittämissuosituksot on nyt jätetty yleismääräyksistä pois, mikä onneksi selkeyttää jossain määrin määräysten oikeusvaikutuksia.

Kasvun kestävä ohjaaminen

Keskustatoimintojen merkintöjen osalta kaavamerkinnot ja -määräykset eivät kaikilta osin edelleenkään ota riittävässä määrin huomioon alueiden kehittämismahdollisuuksia ja -linjauksia, joita kunnassa on pitkäjänteisesti valmisteltu. Merkinnot nojaavat ainakin osin edelleen aivan liikaa nykytilanteeseen ja sen analyysiin, eikä tulevaisuuden kehittämistavoitteisiin.

Kirkkonummella keskuksina osoitetaan kuntakeskus, Masala ja Veikkola. Kantvikin taajamaa ei edelleenkään osoiteta millään tavoin, kun se vielä kaavaluonnoksessa oli osoitettu palvelukeskittymänä. Kuten aiemmin on todettu, niin maakuntakaavan kanssa on samaan aikaan ollut vireillä pääkaupunkiseudun kuntien yhteinen maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelutyö, MAL 2019 -suunnitelma, joka on valmistunut vuoden 2019 aikana. MAL-suunnitelma perustuu pääosin samoihin selvityksiin kuin maakuntakaavatyö ja molempia on tehty yhteistyössä. Maakuntakaavaehdotukseen on kuitenkin merkitty osin erilaiset taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet, jotka vastaavat MAL-suunnitelman ensisijaisia kehittämisvyöhykkeitä. Kirkkonummen kunta edellyttää, että maakuntakaavan täytyy tukea juuri valmistuneen MAL 2019 -suunnitelman toteuttamisedellytyksiä mukaan lukien suunnitelman ensisijaiset kehittämisvyöhykkeet, joiden muodostamisperiaatteena on ollut hyvin saavutettavat alueet eli ns. SAVU-vyöhykkeet.

Kunta lausuiikin keväällä 2019 lausunnolla olleesta kaavaehdotuksesta, että Kantvikin kohdalla maakuntakaavan tulee mahdollistaa jo nykyisellään lähes 3000 asukkaan alueen kehittyminen ja joukkoliikennetarjonnan kehittäminen osoittamalla Kantvik vähintään pieneksi keskukseksi. Edelleen MAL 2019 -suunnitelmassa Kantvikin ensisijaisena alueena osoitetulla rajauksella asuu jo alkuvuonna 2019 väestötietojen perusteella yli 2700 asukasta. Lisäksi alueella vireillä olevien tai kunnan kaavoitusohjelmaan lähivuosille sisältyvien kaavahankkeiden alueella on arvioitu uuden asutuksen määräksi noin 3500 asukasta. Kun näiden ja toteutumattomien asemakaavojen mahdollistama asukaspotentiaali lasketaan yhteen, nousee alueen asukkaiden ja työpaikkojen yhteismääräksi noin 7000 kaavan tavoitevuoteen mennessä. Tämän lisäksi alueella on jo tällä hetkellä monipuolinen työpaikkarakente, jota niin ikään kehitetään. Lähivuosisikymmeninä Kantvikin taajaman ja sen länsipuolisen Pikkalan alueen väkiluku nousee vähintäänkin samaan luokkaan kuin mitä se on esimerkiksi Veikkolassa, joka on esitetty omalla keskustamerkinnotilla. Kunta toistaakin jo aiemmin lausumansa, että Kantvik tulee osoittaa Uusimaa-kaavassa 2050 vähintään pieneksi keskukseksi.

Edelleen kunta toistaa jo aiemmin lausumansa, että Sarvvikin alue, eli Länsiväylän eteläpuoleinen alue Espoonlahden tuntumassa on Uusimaa-kaavan 2050 tavoitevuoteen mennessä rakennettu valmiiksi (asukasmäärätavoite noin 4000 asukasta) ja Länsiväylän pohjoispuoleisen alueen toteuttaminen on edennyt jo pitkälle. Koska mainittu Länsiväylän eteläpuoleinen Sarvvikin alue on jo nyt lainvoimaisten asemakaavojen piirissä, on taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke perusteltua osoittaa myös sinne.

Yksi Uusimaa-kaavan merkittävimmistä yksittäisiin kaavamerkintöihin liittyvistä muutoksista kohdistuu taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke -merkintään, sen kaavamääräykseen ja ohjausvaikutukseen, joka korvaa aiempien kaavojen taajamatoimintojen aluevaraukset. Taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke osoitetaan nyt aikaisempaa selkeämmin keskusten ympärille ja sidotaan tiiviimmin myös kyseisiin keskustatoimintojen kaavamääräyksiin. Merkintätavan näin olennainen muutos saattaa aiheuttaa epäselvyyttä sen oikeusvaikutuksista, etenkin kun kyseistä merkintää on samalla varsin merkittävästi supistettu kaavakartalla

voimassaolevien maakuntakaavojen taajamatoimintojen alueisiin nähden. Kunta toistaa jo aiemmin lausumansa, jonka mukaan merkintätavan ja suunnittelumääräysten muutoksen johdosta saattaa jäädä edelleen epäselväksi yksityiskohtaisen suunnittelun mahdollisuudet kyseisillä alueilla, ennen kuin viranomaisyhteistyön ja oikeuskäytännön myötä siitä muodostuu tulkinta.

Liikkuminen ja logistiikka

Espoo-Salo -oikoradan toteuttaminen ja erityisesti sen edellytyksenä olevan Espoon kaupunkiradan rakentamisen kiirehtimisestä huolimatta myös rantarataa tulee kehittää Espoosta Kirkkonummelle ja edelleen Kirkkonummelta länteen. Tämä mahdollistaa Kirkkonummen maankäytön kehittämisen entistä vahvemmin asemiin tukeutuvaksi. Rantarata on lisäksi tärkeä henkilöliikennekäytävä läntisen Uudenmaan asemapaikkakunnille ja kytkee Siuntion ja Raaseporin Helsingin seutuun. Pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla kaupunkiratamainen junaliikenne Kirkkonummelle asti siten, että se jatkuu Kirkkonummelle asti kolmeraiteisena ja siitä eteenpäin kaksiraiteisena. Kunta pitää lisäksi tärkeänä, että henkilöliikenne Turkuun saakka mahdollistetaan rantaradalla myös tulevaisuudessa.

Kirkkonummen kunta totesi kaavaluonnoksesta sekä keväällä 2019 lausunnolla olleesta kaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa, ettei Porkkalantietä, Gesterbyntien, Veklahdentien ja Österbyntien muodostamaa yhteyttä kuntakeskuksesta Oitmäkeen, Hirsalantien osuutta Långvikiin saakka eikä Sjököllantien osuutta Sjököllan oppimiskeskukseen saakka osoiteta enää seudullisesti merkittävänä teinä. Tästä johtuen teiden ylläpitovastuut eivät saa muuttua. Vastineessaan lausuntoon Uudenmaan liitto toteaa mm., että teiden puuttuminen maakuntakaavasta ei vaikuta niitä koskeviin ylläpitovastuisiin. Lisäksi kunta lausui, että koska tieyhteys Veikkolasta kuntakeskukseen kulkee Volsintien kautta, joka on pitkä ja hidas maantie, niin maakuntakaavaan lisätään yhtenäinen tieyhteys esimerkiksi Sepänkylän ja Veklahden kautta. Vastineessaan Uudenmaan liitto toteaa, että kyseinen tieyhteys ei ole seudullisesti merkittävä, joten sitä ei ole tarvetta esittää maakuntakaavassa.

Kunta toteaa, että tiestön ylläpitovastuisiin liittyvä vastine selventää tilannetta tiestön kunnossapidon osalta, jolloin kaavamerkintöjä ei ko. teiden osalta tarvittaisi. Myös arvio Veikkolan ja kuntakeskuksen välisen tieyhteyden seudullisesta merkittävydestä pitää paikkansa, joten kunta ei edellytä ko. merkintää.

Aiemmin Uusimaa-kaavan 2050 selostuksen liitekartalla L2 (Joukkoliikenne) osoitettiin mm. raskaan raideliikenteen varikot muut teemaan liittyvät merkinnät - otsikon alla. Itse maakuntakaavan pääkartalla näitä merkintöjä ei kuitenkaan ollut, mutta kaavaselostuksessa todettiin, että raideliikenteen varikkoina esitetään junaliikenteen nykyinen varikko Ilmalassa sekä tulevat varikot Keravalla ja Kirkkonummella. Samoin esitetään nykyinen metrovarikko Roihupellossa sekä tuleva metrovarikko Espoon Sammalvuoressa. Nyt kaavaehdotuksen kaavakartalle on sisällytetty merkintä raskaan raideliikenteen varikoista, joista rantarataa koskeva merkintä sijoittuu Kirkkonummen ja Espoon kantarajalle.

Rantaradan varikkotarpeen taustalla on MAL 2019 -työssä tunnistettu tarve toteuttaa tulevaisuudessa lähijunaliikenteen kasvua palvelevat varikot nykyisen varikkokapasiteetin jäädessä riittämättömäksi. Rantaradan varteeseen sijoitettavaksi valmistellun varikon sijaintivaihtoehtoja on selvitetty vuosien 2018-2019 aikana ja siinä yhteydessä on arvioitu kolmea vaihtoehtoista sijaintipaikkaa; Kirkkonummen Vuohimäkeä ja Luomaa sekä Kirkkonummen ja Espoon rajalle sijoitettavaa Mankin nimellä kulkevaa vaihtoehtoa. Kyseinen selvitys on valmistunut vuoden 2019

aikana, mutta ei anna vielä riittävää tietoa, jotta lopullinen valinta varikon paikasta voitaisiin tehdä. Kunta edellyttää, että merkinnän tule mahdollistaa varikon sijoittuminen muuallekin kohdin rantarataa vielä laadittavana olevien tarkentavien selvitysten johtopäätösten perusteella.

Elinkeinot ja kauppa

Elinkeinoin ja kauppaan liittyviin kaavamerkintöihin ja -määräyksiin kunnalla ei ole huomautettavaa.

Ympäristön voimavarat ja vetovoima

Kuten kunta on aiemmassa lausunnossaan todennut, niin maakunnan viherrakenteeseen liittyvät kaavamerkinnät ja -määräykset ovat aikaisempaa toimivampi kokonaisuus ja niiden esitystapa on selkiytynyt.

Kunta lausui keväällä 2019 lausunnolla olleesta kaavaehdotuksesta, että Kauhalassa voimassa olevassa maakuntakaavassa oleva virkistysalue ja sen esitetty laajennusalue tulee säilyttää virkistysalueena. Vastineessaan lausuntoon Uudenmaan liitto toteaa mm., että Kauhalan aluetta voidaan kehittää mm. virkistyskäyttöön, vaikka se osoitetaan maakuntakaavassa pääosin suojelualueena. Kunta toteaa, että tämän vastineen antaman tiedon perusteella Kauhalan alue voidaan osoittaa suojelualueena.

Energia ja tekninen huolto

Kirkkonummi lausui edellisestä keväällä 2019 lausunnolla olleesta kaavaehdotuksesta, että Vihdin Nummelasta Espoon Blominmäkeen osoitetulle siirtoviemäriinjalle ei ole enää tarvetta, sillä mitään suunnitelmia siirtoviemäriinjan toteuttamiseksi ei ole vireillä tai tulossa vireille. Uudenmaan liitto on vastineessaan todennut mm., että yhteystarve on pitkän aikavälin suunnitelma ja että vesihuollon huoltovarmuuden varmistamiseksi on perusteltua osoittaa siirtoviemärin yhteystarve kaavaehdotuksessa. Kunta toteaa, että em. perusteilla merkintä voidaan osoittaa kaavassa.

Muut kaavamerkinnät

Upinniemen varuskunta-alueen pohjoisosaan osoitettiin jo kaavaluonnoksessa suojavyöhyke (sv-p), jolla osoitetaan Puolustusvoimien räjähdevarastojen suoja-alueet. Vyöhyke ulottuu vireillä olevan Kantvikin osayleiskaavan eteläisimpään osaan, Pippurniemestä etelään. Merkinnän kuvauksessa todetaan, että *"Ominaisuusmerkinnällä osoitetaan alueita, joiden käyttöä on lähellä sijaitsevan, vaaraa tai huomattavaa häiriötä aiheuttavan toiminnan vuoksi rajoitettava. Merkintä perustuu valtioneuvoston asetukseen 11010/2015 sekä sotilasarjähdemääräykseen."* Merkintään liittyvää kaavamääräystä on vähäisessä määrin tarkennettu keväällä 2019 lausunnolla olleesta kaavaehdotuksesta, ja nyt sen sanamuoto olisi seuraava: *"Alueella on ensisijaisesti sallittua maa- ja metsätalusrakentaminen sekä puolustushallintoa palveleva rakentaminen. Suojavyöhykkeen alueelle ei tule sijoittaa sairaalaa, vanhainkotiä, päiväkotia tai muuta vastaavaa laitosta. Osalla aluetta ei myöskään sallita koulua tai asutustaajamaa. Merkintä ei estä olemassa olevan rakennuskannan*

peruskorjaamista. Suunniteltaessa alueen käyttöä on Puolustusvoimille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.” Kunta katsoo, että määräyksen tarkentaminen on perusteltua.

YHTEENVETO

Kirkkonummen kunta on nostanut esiin kaikista Uusimaa-kaavan 2050 aikaisemmista suunnitteluvaiheista antamissaan lausunnoissaan erityisesti sen, että Kantvikin taajaman tulee näkyä selkeämmin osana kasvuvyöhykettä ja että kestävä vyöhykettä tulee osoittaa Kantvikiin asti tai osoittaa vaihtoehtoisesti alue joukkoliikennekäytävään tukeutuvan palvelukeskittymän merkinnällä. Alueen asukkaiden ja työpaikkojen yhteismääräksi nousee noin 7000 kaavan tavoitevuoteen mennessä. Tätä aikaisemmissa lausunnoissa esiintuotua näkökulmaa ei ole kuitenkaan vielä ratkaistu nyt ehdotuksena valmistellussa maakuntakaavassa. Kirkkonummen kunta toistaakin näkemyksensä Kantvikin aluetta koskevan maakuntakaavamerkinnän tärkeydestä ja sellaisen osoittamisesta kaavakartalle.

Kunta korostaa myös, että taajamatoimintojen kehittämisvyöhyke tulee osoittaa myös Länsiväylän eteläpuoleiselle Sarvvin alueelle. Se on jo nyt lainvoimaisten asemakaavojen piirissä ja alueen asukasmäärätavoite on noin 4000 asukasta.

Rantaradalle osoitetun raskaan raideliikenteen varikon osalta kunta edellyttää, että merkinnän tule tässä vaiheessa mahdollistaa varikon sijoittuminen muuallekin kohdin rantarataa, kuin nyt esitetty kohdemerkintä, sillä varikkoa koskevat selvitykset ovat edelleen kesken ja asiasta tarvitaan vielä tarkentavia selvityksiä.